

Zapomenutá hospoda na konci světa...

III.

- Aneb rozmarné prvorepublikové časy a později skoro zapomenutá vesnice Šumavy v Prášilech, letech padesátých i pozdějších, hospody IV. cenové skupiny sušické Jednoty, předchůdkyně dnešního hostince „ U Michala“...

Prášily, oproti dnešním nedávným dnům, vždy vypadaly v minulosti, co je my starší známe i ti dávno před námi, jako zapomenutá vesnice na konci světa. Obdobných pohostinských objektů prášilského charakteru bylo po celé délce pohoří Šumavy mnohem víc. Některé z nich později i úplně zmizely. Přesto po vzniku samostatného Československa a zakarpatského přívěšku, zde pulzoval život, kdy sem začala jezdit zejména pražská smetánka a omladina, aby tu slavila bujaré a mladé dny svého počínajícího společenského, sportovního i vlastního života. Přesto čas na Prášilech té doby místním ubíhal, oproti okolnímu světu mnohem, mnohem pomaleji. Jakoby se zde zastavil čas. Období z těchto let bylo popsáno a zachyceno i zdařilými spisovateli tohoto významného koutu naší republiky, nezdolné a drsné Šumavy. Rozhodně k takovým patřil Karel Klostermann, německy píšící básník Adalbert Stifter a bezesporu i Josef Váchal (1884 – 1969), který až tak moc známý nebyl, jako oba spisovatelé předchozí, ale přesto... Byl však také doslova všeuměl a nadaný mnoha řemesly a profesemi. Významným byl malířem, dřevorytcem, knihtiskařem i spisovatelem. Jmenovaný ve svém romanetu „Očarovaná Šumava“ popsal i stať o zdejší ručně zpracovávané výrobě papíru v bývalé sklárně, ve vlastnictví pana majitele Kašpara Eggertha, kdy uváděl, že je až z podivem jak z různých zbytků a doslova starých hadrů může vzniknout tak bílý skvost a porovnával ho k čistě napadanému sněhu... A ten zde býval opravdu bílý! Váchalovo častá zdejší zastavení ho inspirovala, o čemž dokázal poutavě vyprávět i psát. Byl také odběratelem tohoto vzácného papíru. Rozhodně byl člověkem velice vnímavým. Svůj život charakterizoval a popsal ve svém epitafu:

„Zde leží J. Váchal pod drnem.
Devět znal řemesel úhrnem.
Knihtiskař a malíř. Také psal.
(Však ducha doby pozaspal.
Hubené proto míval střevo...)
Nejraději opracovával dřevo,
a že ryl také do lidí,
dnes obdiv světa nesklízí...“

Spisovatel Josef Váchal si tak svůj život doslova a do písmene ohodnotil

sám, neboť takový skutečně byl a pro nás i takový nejspíše navždy zůstane! Vděku a uznání se za svého života až tolik nedočkal.

V rámci obecného představení Prášil dlužno poznamenat i jeho německý název Stubenbach. Původní osada byla situována blíž k potoku, kde byla rozprostřena zástavba. Dříve se tato šumavská obec nazývala „Guttermayerova huť“. Její tradice započala na konci 18. století. Později areál sklárny posloužil i jako výrobní ručně zpracovávaného papíru, jak již výše zmíněno, která ke vši smůle vyhořela v roce 1933. Bělostné zboží se z Prášil dodávalo i do Prahy s cílovým určením - prezidentská kancelář, dokonce po několik let. O Prášilech se uvádějí i mnohé dávné pověsti o obrech v blízkosti zdejší osady... Snad i proto je pohoří Šumavy i přes své značné stáří stále plno živoucí energie, kterou nevyužívají jen místní, ale i sem přijíždějící návštěvníci. Šumava je tak opět populární. V minulých dobách vedla přes Prášily i trasa cesty svatého Vintíře až do kláštera benediktínů v Niederaltaichu u Deggendorfu a kláštera Rinchnach. Svatý Vintíř je znám obrazně i skutečně jako stavitel mostů mezi Čechy a Němci z dob dávno minulých, kdy Šumava bývala pro mnohé nehostinná a neprostupná. Ten, kdo si ji však zamiloval, nedokázal bez ní žít! I z našeho okolí dnes je příkladů více než dost.

Prášily vznikly již v 16. století a byly významné mnohými zajímavostmi. Býval zde později i farní kostel svatého Prokopa, o který se starala římsko-katolická církev. Přináležel pod farnost na Dobré Vodě i blízké Hartmanice. V kostele byl umístěn i vzácný a cenný obraz „Zvěstování“. Kostel zažil mnohé, po válce z něho měl být a dokonce i byl na čas kulturák, světe div se! Byl to takový poválečný boom výstavby kulturáků v bývalém Československu, po válce světové a druhé. A když kulturák scházel, tak to tehdejší Prášilští vyřešili po svém. Přesto vše zkrachovalo, a tak nakonec kostel a „kulturák“ v jednom zanikl. Byl zbourán v roce 1979. Bourání kostelů a kaplí ve zdejších lokalitách bylo poměrně dost časté, zejména v předchozí bezprostředně poválečné době. I (Kepelské) Zhůří a Stará Hůrka může posloužit příkladem. Stejně tak jako mnohá místa další. To, co se odehrálo na Staré Hůrce nelze jinak hodnotit než jako barbarský čin - vyrabovat hrobku a tancovat s mrtvolami! Mějme na paměti, že jakákoliv vesnice bez kostela je jako člověk bez duše! Taková je tradice a ty by se měly ctít. Dnešní rozloha Prášil má 112,2 km², je obcí okresu Klatovy se svými 154 obyvateli, což je pozvolně stoupající úspěch. Po druhé světové válce byla většina obyvatel vystěhována do sousedního Německa. Od roku 1952 se Prášily ocitají i v nově vzniklém vojenském prostoru VVP (vojenský výcvikový prostor), správního celku - Dobrá Voda. Ta izolace od okolního světa jim rozhodně k rozvoji nepřispěla. Vstup je regulován propustkami a osazenými závorami na obou stranách přístupu od Dobré Vody i Nové Hůrky. Kol Prášil, blíž ke státní hranici je vytyčeno i hraniční pásmo, opět

umožňující jen vstup na propustky, většinou i v doprovodu pohraničnicků. Lidé zde žijící zejména pracovali u Vojenských lesů a statků se sídlem v Hartmanicích a později s ředitelstvím v Sušici. Stodůlky také zanikly, přestože byly jednou z největších bývalých rycht Králováckého hvozdu. Příkladně v jednadvacátém roku minulém století, měly 211 obytných stavení. Těch známých i neznámých vesnic tak byla celá řada, o nichž poutavě vypráví i zdejší spisovatelka Marie Malá ve svých publikacích a vzpomínkách. Stejně tak k Prášilům patřily obce i okolní samoty: Gsenget (Pomezí), Formberg, Gruberg i Sonnenberg (Slunečná) a další.

I když lze o Prášilech polemizovat je potřeba otevřeně říct, že rozumná turistika k Šumavě patří i patřila! Zrovna tak jako lidé zde žijící i její návštěvníci. K Prášilům patří i dnešní mnohé polemiky dnes mezi místními... Z minulosti i to, že v rámci pozemkové reformy v roce 1930 získal bývalé Prášilské panství rodiny Schwarzenbergů Československý stát. Vztahuje se k nim i „Lex Schwarzenberg“, uplatňující své nároky soudní cestou ve formulaci požadavku Alžběty Pezoldové (nevlastní sestry známého knížete Karla Schwarzenberga) s Českým státem. To vše je věc nestranné soudní instance, protahující se však již několik let...

Šumava bývala za první republiky územím oddané turistice, letní i zimní. Existovaly již tehdy tzv. „promenádní cesty“, k nimž patřila bezesporu trasa: Železná Ruda, Pancíř, Můstek a Zelená Lhota. Z Můstku také vedla jedna z lyžařských tras až na samotné Kašperské Hory, Javorník, Stachy, Zadní Churáňov. Stejně trasy měla i jižní část Šumavy i s Boubínským pralesem. Bylo to však v dobách, kdy zdejšímu pohoří i podhůří nescházela v zimě sníh. Trasy náročné na fyzickou zdatnost, ale ta nikdy zdejšími sportovci i šumavskými nestorů, jakými byl Arna Juránek z Plzně i Emil Kintzl z Kašperských Hor a mnoho jiných dalších, nikdy nescházela. Okres Klatovy dnešní podoby mívával šest soudních okresů: Klatovy, Nýrsko, Plánice, Hartmanice, Kašperské Hory a Sušice, které zanikly v roce 1949. Zajímavostí může být i to, že po padesátých letech minulého století byl v Prášilech přechodně vytvořen i prapor Pohraniční stráže, pod který spadaly roty č. 12 - Plesné jezero (Laka), č. 13 - Ždánidla (Gsenget), č. 14 - Nad Prášilským jezerem a 15. rotu uzavíral - Poledník. Do roku 1948 strážila hranice finanční stráž. Z prvorepublikových dob je v Prášilech i známa turistická chata KČT a mnohé aktivity další jakými bylo i zdejší koupaliště či také uváděná plovárna, podotýkám, že pro dost otužilé. To zde ještě bývávaly i hostince a pohostinská místa další, která nabízela ve snaze pro uspokojení svých hostů vše potřebné, tedy relativně. Po válce novými změnami hospodářským rázem ubylo a zůstala jen jediná (dnešní hostinec „U Michala“), později v patronaci různých rodin a osob. Mezi první hostinské patřila i rodina Pitřů z Plzně. Následovala je rodina Koblerů v období konce padesátých a šedesátých letech minulého století. Děti měli požehnaně (5-6), někteří

z nich jezdily z Prášil do Hartmanic do školy. Z jejich později dospělých dětí se tři děvčata provdala za vojáky a rozprchla se do světa. Jedna z nich dokonce na České Žleby. Pan Kobler měl na starosti tehdy i masnu, která zde také nějaký čas byla provozována, jako i prodejnu krámku zdejších potravin. Všechny prodejny spadaly pod Jednotu se sídlem v Sušici. Nakonec z Prášil odešla i tato rodina, která se vrátila zpět do Janovic nad Úhlavou. Po nich následoval jistý Z. Brabec, ten dříve dělal v lese a pak i hospodu převzal. Přivezl si do ní klavír, který svého času snad o trochu víc přinášel pomyslnou kulturu do této Bohem zapomenuté vesnice. Dost často na něm hrával i lesák Karel Ortl. Jeho manželkou byla žena, která později v Sušici ve Fialce, za doby cukrářského mistra Karla Sedleckého, dělala známou servírku. Taková pohledná blondýnka, která se v hospodě dokázala otáčet. Hospoda na Prášilech měla v té době dvě místnosti, jednu větší, kde se pořádaly i tancovačky, i když prostorově omezené a samotný lokál, kde dennodenně bývalo kolem 20 a možná že i více místních lesních dělníků. V létě pak k nim přibyli i různí brigádníci, kteří dělali v lese. Do hospody si pro nákupy i občasně na pivo a pro cigarety i různé sladkosti chodili i zdejší vojáci z pohraniční roty. Přesto prášilská hospoda svou tržbou na tu v Hartmanicích neměla! Žádné terno to na Prášilech nebylo a tak lehce sklouzla do podoby začouzené hospody. Byl to slabý odvar tržeb, ale přesto se hospoda udržela až do nové porevoluční doby, plné změn. Největším oddechnutím bylo to, že byl zrušen vojenský prostor. Ne, že by do této tehdy zapomenuté vesnice nejezdila kultura za vojáky a místními, to rozhodně ne. Občasnými návštěvníky zde byli i různí zpěváci, herci i známí hudebníci tak, jak to bývalo i jinde zvykem, kdy kultura si v rámci zelené, našla lehce svou barvu. Ve zdejší, tehdejší zeleni hraničních hor i známých okolních lokalit, to byla doslova hračka. To se zde ještě proti kůrovci i bojovalo! Dnes na mnohých blízkých kopečcích je jen šedivé až hnědé uschlé padlí, které se jen pozvolna a těžce probouzí k životu. Mezi návštěvníky z kultury patřila ve svých začátcích i Lucie Bílá, než propukla její úspěšnost a stala se z ní jedna z nejznámější celebrit slavné zpěvačky, již dnes posvěcená nesmrtelnou gloriolou. To až teprve později jezdila k panu doktoru práv Václavu Hrabánkovi na bývalý mlýn (Sterzmühle) pod králováckým dvorcem Busilem, situovaným v protáhlém Pekelském údolím pod Hartmanicemi. Když se Hrabánkovi v podstatě po třiceti letech přestěhovali, přijela i několikrát do Kašperských Hor. Nakročení zpět do civilizace v závěru jeho jinak pestrého života znamenalo, že JUDr. Václav Hrabánek od dřívějších huculských koní přesedlal na malování. Zabýval se zdařile podmalbou na skle, aby si ukrátil dlouhou důchodcovskou chvíli... Po sametové revoluci „nevýrazný ruch“ místních ustal a z Prášil se opět stávala stále živější a živější vesnice plná různých rekreatantů.

Dnešní úspěšnost rozvoje Prášil dosvědčuje i výstavba a rozvoj obce. Návštěvníků zde opět až neskutečně přibylo, snad i více než za prvé

republiky. To vše díky zdejším místním podnikatelům. Nicméně nejen jejich přičiněním vznikla velmi sourodá infrastruktura, včetně sportovního i kulturního zázemí. Jednou z dominant obce je mimo jiné i „Brücknerův dům“, ten v minulosti vlastnil Roman Kreuziger starší, který však možná k vlastní škodě, prodal. Doplnuje ho i „Chata u Jakuba“. Nelze však ani zapomenout na nestora zdejších stavení - „Chatu Klubu Českých turistů“, která je stále v provozu, i když na jiném místě. (Dnes pod bývalou rotou PS.) Její původní místo zrodu bylo trochu výše vlevo nad kostelem. I ona měla svá významná přerušení činnosti ve svém využití. Hostinec „ U Michala“ v době předchozích sezón praskal ve švech. Vlastně tak, jako celé Prášily, potažmo Šumava, naditá jak krocan při „Dnu díkůvzdání“. Dnes se do těchto míst opět vrátily pochmurné časy. Doufejme, že časy, které se obrátí opět k lepšímu...